

گروه حقوق

سید شهاب الدین موسوی زاده مَر کیه

رتبه: شایسته تقدیر بخش جوان

تحصیلات: دکتری

عنوان اثر: زمینه فرهنگی قانون‌گرایی با تأکید بر مورد ایران

قالب اثر: رساله دکتری

درباره پژوهشگر

سید شهاب‌الدین موسوی‌زاده مَر کیه متولد ۱۳۶۵ در شهر رشت است. وی تحصیلات دانشگاهی خود را در مقطع کارشناسی فقه و مبانی حقوق اسلامی در سال ۱۳۸۳ (دانشگاه فردوسی مشهد) آغاز کرد و پس از آن در مقاطع کارشناسی ارشد حقوق عمومی (دانشگاه تهران - پردیس فارابی) و دکتری حقوق عمومی (با کسب رتبه نخست کنکور دکتری تخصصی در دانشگاه شهید بهشتی) با تمرکز بر جامعه‌شناسی حقوق و حقوق اداری ادامه تحصیل داد. وی در سال ۱۳۹۶ از رساله دکتری خود با عنوان «زمینه فرهنگی قانون‌گرایی - با تأکید بر مورد ایران» با درجه عالی دفاع کرد و در حال حاضر به پژوهش و تدریس در حوزه‌های حقوق اداری، جامعه‌شناسی حقوق و فرهنگ می‌پردازد. مقالات «در انتظار قانون‌گرایی - تحلیل منی نظریه حاکمیت قانون در ایران»، «تنش و تضاد قانون‌گرایی و فرهنگ در عصر جهانی شدن»، «تحول سیاست جنایی قضایی در پرتو رویکرد فرهنگی (مشترک)»، «امکان‌سنجی ایجاد مقام دادستان اداری»، دو جلد کتاب «گفتارهایی در دیوان عدالت اداری (مشترک)» و نیز کتاب «حاکم داغ» (در حوزه تاریخ شفاهی دفاع مقدس) از جمله آثار علمی و فرهنگی ایشان است.

چکیده اثر

قانون‌گرایی پدیده‌های است که اغلب نگاه‌ها بدان خطی، ابزاری و اقتباسی است. در این رساله تلاش شده است که با رویکردی میان‌رشته‌ای مؤلفه‌های فرهنگی آن در متن جامعه ایران مورد تحقیق قرار گیرد. در این اثر از روش ترکیبی (آمیخته - کیفی و کمی) با ابزار فیش‌برداری، مصاحبه و پرسشنامه بهره‌برده شد تا آغازی برای جامعه‌شناسی قانون‌گرایی باشد.

نتایج پژوهش نشان داده است که قانون‌گرایی پدیده‌های چندساحتی و متنی است که رابطه رفت و برگشتی با فرهنگ دارد و غایت و روح آن نغی رفتار دلبخواهی و برابری است. این رابطه ریشه در اهمیت اجتماعی شدن حقوقی در ایجاد بستر قانون‌گرایی دارد. اهمیت اقتضای فرهنگی نیز بدان دلیل است که قانون‌گرایی یک رفتار اجتماعی است که توسط هنجارهای مسلط الگودهی می‌شود. بر مبنای مطالعات اولیه، سه شاخص گرایش مثبت به قانون، باور به مشروعیت نظام حقوقی و باور به برابری مهمترین مؤلفه‌های فرهنگی قانون‌گرایی به‌شمار آمدند که پس از اشیاع نظری، مورد پیمایش قرار گرفتند. فرضیات ما، عدم گرایش مثبت به قانون، عدم باور به مشروعیت نظام حقوقی و عدم باور به برابری در جامعه آماری بود. بر اساس نتایج، ۷۴.۲٪ از نمونه گرایش مثبت اندکی به قانون داشتند. ۶۵.۴٪ از نمونه کمتر به مشروعیت نظام حقوقی باور داشتند و ۵۹.۶٪ از نمونه کمتر به برابری باور داشتند. در جستجوی علت این امر، بر اساس نتایج این مطالعه به نظر می‌رسد هویت جاری جامعه در ابعاد معاط و سلسله‌مراتبی فرهنگ قرار داشته و دارای نمود فرقی‌های است. این امر، هویت مزبور را در تعارض با غایت و روح قانون‌گرایی قرار می‌دهد. اما با عنایت به مناسبات رفت و برگشتی نظام حقوقی و فرهنگ و نیز استقلال نسبی نهادهای اجتماعی از یکدیگر، تغییراتی از حیث تبعیت از قانون در برخی حوزه‌های اجتماعی به وجود آمده که نشان دهنده تحول در داد و ستد فرهنگ جاری جامعه با قانون‌گرایی است.

